

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

SPRENDIMAS

DĖL ATISISAKYMO PAGAL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS PRAŠYMĄ AIŠKINTI LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIO TEISMO 2016 M. LIEPOS 8 D. NUTARIMO NUOSTATAS

2018 m. balandžio 17 d. Nr. KT8-S4/2018

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Elvyros Baltutytės, Gintaro Godos, Danutės Jočienės, Gedimino Mesonio, Vyto Miliaus, Daivos Petrylaitės, Janinos Stripeikienės, Dainiaus Žalimo,

sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

Konstitucinio Teismo tvarkomajame posėdyje apsvaustė Lietuvos Respublikos Vyriausybės prašymą Nr. 1B-9/2018.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

1. Pareiškėja prašo išaiškinti „Konstitucinio Teismo 2016 m. liepos 8 d. nutarimo Nr. KT22-N11/2016 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728 patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento 96 punkto atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymui ir bylos dalies nutraukimo“ (toliau – Nutarimas) motyvuojamosios dalies III skyriaus 4 punkto pirmojoje pastraipoje išdėstytą nuostatą „Kaip minėta, Vyriausybė 2016 m. gegužės 2 d. priėmė nutarimą Nr. 438 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 23 d. nutarimo Nr. 1025 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimo Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ pakeitimo“ pripažinimo netekusiu galios“, įsigaliojusį 2016 m. gegužės 5 d., kuriuo panaikino šioje byloje ginčijamą Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 23 d. nutarimą Nr. 1025“ ir 8 punkto antrojoje pastraipoje išdėstytą nuostatą „Kadangi ginčijamas teisės aktas yra pašalintas iš teisės sistemos, jo atitikties Konstitucijai ir įstatymams tyrimas pagal priėmimo tvarką būtų savitikslis“ – ar šios nuostatos gali būti aiškinamos kaip reiškiančios, kad

Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Vyriausybė) 2016 m. gegužės 2 d. nutarimu Nr. 438 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 23 d. nutarimo Nr. 1025 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimo Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ pakeitimo“ pripažinimo netekusiu galios“ (toliau – 2016 m. gegužės 2 d. nutarimas Nr. 438) automatiškai (nepriėmus kitų papildomų teisės aktų) atkurtas Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų, patvirtintų Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ (toliau – Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos), XVI skyriaus „Kurortų apsaugos zonos“ ir jame įtvirtintų teisės normų galiojimas, jeigu taip, tai nuo kurio momento“.

2. Konstitucinis Teismas 2016 m. liepos 8 d. konstitucinės justicijos byloje Nr. 6/2016 priėmė nutarimą „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728 patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento 96 punkto atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymui ir bylos dalies nutraukimo“ (TAR, 2016-07-08, Nr. 19478; toliau – Konstitucinio Teismo 2016 m. liepos 8 d. nutarimas), kuriuo *inter alia* nusprendė nutraukti bylos dalį pagal pareiškėjos Lietuvos Respublikos Prezidentės 2016 m. kovo 17 d. dekretu Nr. 1K-599 „Dėl kreipimosi į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą“ išdėstytą prašymą ištirti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 23 d. nutarimo Nr. 1025 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimo Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 23 d. nutarimas Nr. 1025) atitiktį Konstitucijai ir įstatymams pagal priėmimo tvarką.

3. Iš Konstituciniam Teismui pateikto prašymo matyti, kad pareiškėjai neaiškumų dėl prašyme nurodytų Konstitucinio Teismo 2016 m. liepos 8 d. nutarimo nuostatų kilo *inter alia* Lietuvos Aukščiausiajam Teismui priėmus 2017 m. birželio 22 d. nutartį, kurioje pažymėta, kad „teisėjų kolegija, atsižvelgdama į <...> Konstitucinio Teismo vertinimą, kad Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 23 d. nutarimas Nr. 1025 yra pašalintas iš teisės sistemos, sprendžia, kad Vyriausybės 2016 m. gegužės 2 d. nutarimas Nr. 438 aiškintinas kaip panaikinantys Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 23 d. nutarimą Nr. 1025, kartu – ir jo sukeltus padarinius <...>. Kitaip tariant, įsigaliojus Vyriausybės 2016 m. gegužės 2 d. nutarimui Nr. 438, Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimo Nr. 343 XVI skyriaus normų galiojimas buvo atkurtas“ (2017 m. birželio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-281-695/2017). Pareiškėjos prašyme pažymima, kad tokia Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuota praktika skiriasi nuo poįstatyminiuose teisės aktuose įtvirtinto teisinio reguliavimo, būtent nuo Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 patvirtintų Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų 86 punkto, kuriame nurodyta,

kad teisės akto, kuriuo buvo pripažinti netekusiais galios kiti teisės aktai ar atskiros jų nuostatos, pripažinimas netekusiu galios neatkuria juo pripažintų netekusiais galios teisės aktų galiojimo.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

4. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 61 straipsnyje yra įtvirtinti Konstitucinio Teismo įgaliojimai oficialiai aiškinti savo nutarimus; pagal šio straipsnio 1 dalį (2015 m. gegužės 14 d. redakcija) Konstitucinio Teismo nutarimą oficialiai gali aiškinti tik pats Konstitucinis Teismas pagal *inter alia* dalyvavusių byloje asmenų prašymą, taip pat savo iniciatyva.

5. Prašymą išaiškinti Konstitucinio Teismo 2016 m. liepos 8 d. nutarimo nuostatas pateikė Vyriausybė.

Konstitucinės justicijos byloje Nr. 6/2016, kurioje priimtas Konstitucinio Teismo 2016 m. liepos 8 d. nutarimas, kurio nuostatas prašoma išaiškinti, Vyriausybė buvo suinteresuotas asmuo. Taigi pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 61 straipsnio 1 dalį Vyriausybė turi teisę prašyti oficialiai išaiškinti Konstitucinio Teismo 2016 m. liepos 8 d. nutarimo nuostatas.

6. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad Konstitucinio Teismo nutarimų, kitų baigiamųjų aktų aiškinimo instituto paskirtis – plačiau, išsamiau atskleisti atitinkamų Konstitucinio Teismo nutarimo, kito baigiamojo akto nuostatų turinį, prasmę, jeigu to reikia, kad būtų užtikrintas deramas to Konstitucinio Teismo nutarimo, kito baigiamojo akto vykdymas, kad tuo Konstitucinio Teismo nutarimu, kitu baigiamuoju aktu būtų vadovaujama (*inter alia* 2010 m. gruodžio 22 d., 2015 m. sausio 14 d., 2016 m. gegužės 16 d. sprendimai), nuodugniau paaiškinti tas Konstitucinio Teismo nutarimo, kito baigiamojo akto nuostatas, formuluotes, dėl kurių prasmės yra kilę neaiškumų, o ne tai, kaip konkrečiai jis turėtų būti įgyvendinamas, *inter alia* teisės taikymo srityje (*inter alia* 2012 m. lapkričio 29 d., 2017 m. spalio 20 d. sprendimai). Konstitucinio Teismo nutarimo, kito baigiamojo akto aiškinimas galėtų būti reikšmingas siekiant užtikrinti ne tik tai, kad būtų tinkamai įgyvendintas to akto rezoliucinėje dalyje įtvirtintas sprendimas, bet ir tai, kad teisėkūros procese būtų deramai atsižvelgiama į Konstitucinio Teismo formuojamą oficialiąją konstitucinę doktriną (2012 m. lapkričio 29 d., 2013 m. kovo 13 d. sprendimai).

Konstitucinio Teismo aktuose konstatuota ir tai, kad Konstitucinis Teismas negali aiškinti to, ko jis toje konstitucinės justicijos byloje, kurioje buvo priimtas prašomas išaiškinti nutarimas, netyrė; tai būtų atskiro tyrimo dalykas (*inter alia* 2006 m. kovo 14 d., 2014 m. sausio 16 d., 2016 m. birželio 28 d. sprendimas). Iš Konstitucijos kylantys ir Konstitucinio Teismo įstatyme nustatyti Konstitucinio Teismo įgaliojimai oficialiai aiškinti savo nutarimus negali būti interpretuojami taip, esą jie apima ir Konstitucinio Teismo pareigą aiškinti savo nutarimų ar jų atskirų nuostatų įtvirtinimo ir

suformulavimo argumentus arba motyvus, kurie nėra nurodyti pačiame Konstitucinio Teismo nutarime (2006 m. kovo 14 d., 2012 m. lapkričio 29 d. sprendimai).

Konstitucinis Teismas taip pat yra konstatavęs, kad pagal Konstitucinio Teismo įstatymą Konstitucinis Teismas teisinių konsultacijų nei dalyvavusiems byloje asmenims, nei kitiems asmenims neteikia (2004 m. balandžio 6 d., 2014 m. rugpjūčio 27 d., 2016 m. sausio 13 d. sprendimai).

7. Konstitucinio Teismo 2016 m. liepos 8 d. nutarimo motyvuojamosios dalies III skyriaus 4, 8 punktuose, kuriuose išdėstytos pareiškėjos prašomos išaiškinti nuostatos, konstatuota, kad:

– „Kaip minėta, Vyriausybė 2016 m. gegužės 2 d. priėmė nutarimą Nr. 438 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 23 d. nutarimo Nr. 1025 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimo Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ pakeitimo“ pripažinimo netekusiu galios“, įsigaliojusį 2016 m. gegužės 5 d., kuriuo panaikino šioje byloje ginčijamą Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 23 d. nutarimą Nr. 1025.

Iš Vyriausybės 2016 m. gegužės 2 d. nutarimo Nr. 438 *travaux préparatoires* matyti, kad jis priimtas, be kita ko, „siekiant pašalinti abejones dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimo teisingumo ir teisėkūros procedūrų teisėtumo““ (4 punktas);

– „Pažymėtina, kad, pareiškėjai Respublikos Prezidentei kreipusis į Konstitucinį Teismą dėl Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 23 d. nutarimo Nr. 1025 atitikties Konstitucijai ir įstatymams pagal priėmimo tvarką, Vyriausybei, kaip matyti iš Vyriausybės 2016 m. gegužės 2 d. nutarimo Nr. 438 parengiamųjų dokumentų, taip pat kilo abejonių dėl šioje konstitucinės justicijos byloje ginčijamo Vyriausybės nutarimo teisėtumo, todėl ji, siekdama išsklaidyti tokias abejones, kaip minėta, 2016 m. gegužės 2 d. nutarimu Nr. 438 panaikino šioje byloje ginčijamą Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 23 d. nutarimą Nr. 1025.

Kadangi ginčijamas teisės aktas yra pašalintas iš teisės sistemos, jo atitikties Konstitucijai ir įstatymams tyrimas pagal priėmimo tvarką būtų savitiksliis“ (8 punktas).

Pažymėtina, kad pareiškėjos prašomos išaiškinti Konstitucinio Teismo 2016 m. liepos 8 d. nutarimo nuostatos yra suformuluotos šio nutarimo motyvuojamosios dalies III skyriuje, kuriame, remiantis Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 4 dalimi (1996 m. liepos 11 d. redakcija), pagal kurią ginčijamo teisės akto panaikinimas yra pagrindas priimti sprendimą pradėtą teiseną nutraukti, buvo nuspręsta nutraukti bylos dalį dėl Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 23 d. nutarimo Nr. 1025 atitikties Konstitucijai ir įstatymams dėl to, kad teisės aktas, kurio atitiktį Konstitucijai ir įstatymams prašyta ištirti, buvo panaikintas. Šios nuostatos yra Konstitucinio Teismo argumentų ir motyvų, pagrindžiančių minėtos bylos dalies nutraukimą, sudedamoji dalis. Pareiškėjo prašomomis išaiškinti nuostatomis buvo konstatuotas ginčijamo teisės akto panaikinimo faktas priėmus kitą Vyriausybės nutarimą – Vyriausybės 2016 m. gegužės 2 d. nutarimą Nr. 438, ir būtent tuo pagrindu

bylos dalis buvo nutraukta.

8. Konstitucinio Teismo 2016 m. liepos 8 d. nutarime, be kita ko, pažymėta ir tai, kad:

– „<...> ginčijamu Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 23 d. nutarimu Nr. 1025 buvo pakeistos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 patvirtintos Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos – panaikinta jų XVI skyriaus teisinė galia“ (motyvuojamosios dalies I skyriaus 2 punkto antroji pastraipa);

– „rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui Vyriausybė 2016 m. gegužės 2 d. priėmė nutarimą Nr. 438 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 23 d. nutarimo Nr. 1025 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimo Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ pakeitimo“ pripažinimo netekusiu galios“ (nustatomosios dalies I skyriaus 4 punktas);

– „[Vyriausybė] <...> 2016 m. gegužės 2 d. nutarimu Nr. 438 panaikino šioje byloje ginčijamą Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 23 d. nutarimą Nr. 1025“ (motyvuojamosios dalies III skyriaus 8 punktas).

9. Pareiškėja Vyriausybė Konstitucinio Teismo prašo išaiškinti, ar jos nurodytos Konstitucinio Teismo 2016 m. liepos 8 d. nutarimo motyvuojamosios dalies III skyriaus 4, 8 punktuose išdėstytos nuostatos reiškia, kad priėmus Vyriausybės 2016 m. gegužės 2 d. nutarimą Nr. 438, kuriuo netekusiu galios pripažintas Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 23 d. nutarimas Nr. 1025, panaikinęs Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 patvirtintų Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų XVI skyrių „Kurortų apsaugos zonos“, automatiškai (nepriėmus kitų papildomų teisės aktų) yra atkurtas Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų XVI skyriaus (jame įtvirtintų teisės normų) galiojimas, ir jeigu taip, tai nuo kurio momento.

Iš pareiškėjos prašyme pateiktų argumentų matyti, kad pareiškėja Vyriausybė Konstitucinio Teismo prašo išaiškinti konstitucinės justicijos byloje Nr. 6/2016, kurioje priimtas Konstitucinio Teismo 2016 m. liepos 8 d. nutarimas, ginčyto teisės akto – Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 23 d. nutarimo Nr. 1025 panaikinimo Vyriausybės 2016 m. gegužės 2 d. nutarimu Nr. 438 sukeltas teises pasekmes. Taigi Vyriausybė iš esmės prašo išaiškinti, kokias teises pasekmes sukėlė jos pačios priimtas teisės aktas – Vyriausybės 2016 m. gegužės 2 d. nutarimas Nr. 438, kuriuo panaikintas Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 23 d. nutarimas Nr. 1025, t. y. pareiškėja kelia teisės taikymo klausimą, ar, priėmus minėtą Vyriausybės 2016 m. gegužės 2 d. nutarimą Nr. 438, Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 patvirtintų Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygų XVI skyrius turėtų būti laikomas galiojančiu, ar ne.

Kaip minėta, neaiškumų dėl nurodytų Konstitucinio Teismo 2016 m. liepos 8 d. nutarimo nuostatų pareiškėjai kilo, be kita ko, Lietuvos Aukščiausiajam Teismui priėmus 2017 m. birželio 22 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-281-695/2017, kurioje pažymėta, kad, „įsigaliojus

Vyriausybės 2016 m. gegužės 2 d. nutarimui Nr. 438, Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimo Nr. 343 XVI skyriaus normų galiojimas buvo atkurtas“.

10. Minėta, kad pareiškėjos prašomos išaiškinti nuostatos suformuluotos Konstitucinio Teismo 2016 m. liepos 8 d. nutarimo motyvuojamosios dalies III skyriuje, kuriame, be kita ko, nuspręsta bylos dalį dėl Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 23 d. nutarimo Nr. 1025 konstitucingumo nutraukti; jomis iš esmės buvo konstatuotas tik ginčijamo teisės akto panaikinimo faktas priėmus minėtą Vyriausybės 2016 m. gegužės 2 d. nutarimą Nr. 438.

Pažymėtina, kad Konstitucinio Teismo 2016 m. liepos 8 d. nutarime nebuvo sprendžiama dėl toje byloje ginčyto teisės akto – Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 23 d. nutarimo Nr. 1025, kuriuo Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų XVI skyrius pripažintas netekusiu galios, panaikinimo kitu Vyriausybės priimtu teisės aktu – Vyriausybės 2016 m. gegužės 2 d. nutarimu Nr. 438, sukeltų teisinių padarinių. Minėtame nutarime nenagrinėtas ir pareiškėjos keliamas klausimas dėl Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 patvirtintų Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų XVI skyriaus nuostatų taikymo priėmus Vyriausybės 2016 m. gegužės 2 d. nutarimą Nr. 438, kuriuo minėto Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų XVI skyriaus nuostatas panaikinęs Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 23 d. nutarimas Nr. 1025 pripažintas netekusiu galios.

11. Kaip minėta, Konstitucinis Teismas negali aiškinti to, ko toje konstitucinės justicijos byloje, kurioje buvo priimtas prašomas išaiškinti nutarimas, netyrė; Konstitucinis Teismas neaiškina, kaip konkrečiai Konstitucinio Teismo nutarimas, kitas baigiamasis aktas turėtų būti įgyvendinamas, *inter alia* teisės taikymo srityje; pagal Konstitucinio Teismo įstatymą Konstitucinis Teismas teisinių konsultacijų nei dalyvavusiems byloje asmenims, nei kitiems asmenims neteikia. Tokie pareiškėjo prašymai yra nežinybingi Konstituciniam Teismui.

12. Konstatuotina, kad pareiškėjos Vyriausybės prašymas išaiškinti Konstitucinio Teismo 2016 m. liepos 8 d. nutarimo nuostatas išaiškinant jos pačios priimto teisės akto – Vyriausybės 2016 m. gegužės 2 d. nutarimo Nr. 438 – sukeltas teisinės pasekmes, *inter alia* teisės taikymo srityje, yra nežinybingas Konstituciniam Teismui.

13. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, jog Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostata, kad Konstitucinis Teismas savo sprendimu atsisako nagrinėti prašymą ištirti teisės akto atitiktį Konstitucijai, jeigu prašymo nagrinėjimas yra nežinybingas Konstituciniam Teismui, *mutatis mutandis* taikytina ir Konstitucinio Teismo 61 straipsnyje numatytiems prašymams išaiškinti Konstitucinio Teismo aktus (*inter alia* 2006 m. lapkričio 20 d., 2014 m. rugpjūčio 27 d., 2017 m. lapkričio 8 d. sprendimai).

14. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad yra pagrindas atsisakyti pagal pareiškėjos Vyriausybės prašymą aiškinti Konstitucinio Teismo 2016 m. liepos 8 d. nutarimo nuostatas.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102 straipsniu, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 28, 61 straipsniais, 69 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nusprendžia:

Atsisakyti pagal pareiškėjos Lietuvos Respublikos Vyriausybės prašymą Nr. 1B-9/2018 aiškinti Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2016 m. liepos 8 d. nutarimo nuostatas.

Šis Konstitucinio Teismo sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Elvyra Baltutytė

Gintaras Goda

Danutė Jočienė

Gediminas Mesonis

Vytas Milius

Daiva Petrylaitė

Janina Stripeikienė

Dainius Žalimas